



**Izveštaj o naknadnom pregledu provođenja preporuka
iz Izveštaja revizije učinka
"Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom"**

Broj: RU 001-18-NP

Banja Luka, maj 2024. godine

SADRŽAJ

LISTA SKRAĆENICA	2
1. UVOD	3
2. PROVOĐENJE PREPORUKA	5
2.1. Preporuka za Vladu Republike Srpske i Ministarstvo rada i boračko- invalidske zaštite	6
2.2. Preporuka za Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida	7
2.3. Preporuka za poslodavce javnog sektora.....	8
3. ZAKLJUČAK.....	10
PRILOZI11	

Naknadni pregled provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka "Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje invalida"

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске је, на основу Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске, а у складу са ISSAI оквиrom ревизије, провела naknadni pregled provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom“.

Naknadni pregled podrazumijeva ispitivanje mjera i aktivnosti na provođenju preporuka koje su po Izvještaju revizije učinka preduzete od strane Vlade Републике Српске, Министарства рада и борачко-инвалидске заштите, Фонда за професионалну rehabilitaciju i zapošljavanje invalida i послодавца јавног сектора i utvrđivanje statusa provedenosti preporuka u skladu sa Metodologijom revizije učinka.

Naknadni pregled pokazuje da su Министарство рада и борачко инвалидске заштите, Фонд за професионалну rehabilitaciju i zapošljavanje invalida i послодавци из јавног сектора preduzimali određene mjere i aktivnosti na provođenju preporuka iz Izvještaja revizije učinka. Dosadašnjim aktivnostima postignuti su određeni rezultati, naročito u pogledu obezbjeđenja finansiranja aktivnosti Фонда за професионалну rehabilitaciju i zapošljavanje invalida, ali su izostale značajnije aktivnosti u cilju dostizanja propisane kvote zaposlenosti lica sa invaliditetom. Na osnovu informacija o aktivnostima nadležnih institucija, revizija se u razumnoj mjeri uvjerila da je od tri date preporuke jedna djelimično provedena, a za dvije je provođenje u toku.

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске, у складу са одредбama Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске, је доставила Nacrt izvještaja institucijama обухваћеним овим naknadnim pregledom. Primjedbe на Nacrt izvještaja је доставио Фонд за професионалну rehabilitaciju i zapošljavanje invalida Републике Српске које нису прихваћене.

Konačan izvještaj је достављен свим institucijama којима се у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске треба доставити. Izvještaj је доступан јавности путем интернет странице Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске, www.gsr.rs.org.

Главни ревизор је donio Odluku да се provede ovaj naknadni pregled. Naknadni pregled proveo је ревизорски тим у саставу Bojan Dragišić, vođa ревизорског тима, Vladimir Kremenović i Zoran Pajčin, чланови ревизорског тима.

Главни ревизор

Jovo Radukić, s.r.

LISTA SKRAĆENICA

RS	Republika Srpska
BiH	Bosna i Hercegovina
NSRS	Narodna skupština Republike Srpske
Vlada RS	Vlada Republike Srpske
GSRJS RS	Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske
Zakon	Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida
Strategija	Strategija unapređenja društvenog položaja lica sa invaliditetom u Republici Srpskoj 2017-2026
Fond	Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida
Zavod	Zavod za zapošljavanje Republike Srpske
MRBIZ	Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite
F PIO	Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
LSI	Lica sa invaliditetom
Poslodavci	Poslodavci po članu 25. Zakona
PU	Poreka uprava Republike Srpske
GU	Gradska uprava
OU	Opštinska uprava
PD	Poseban doprinos
KM	Konvertibilna marka

1. UVOD

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске (у daljnjem tekstu: GSRJS RS) je provela reviziju učinka i u julu 2019. godine objavila Izvještaj revizije učinka „Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom“. Osnovni cilj revizije je bio davanje odgovora na pitanje da li postojeći nivo angažovanih resursa za namjene rehabilitacije i osposobljavanja invalida, kao i za novčane stimulanse i povrat doprinosa poslodavcima, osigurava povećanje stope zaposlenosti lica sa invaliditetom.

Osnovni nalazi i zaključci u Izvještaju revizije učinka iz 2019. godine su pokazali da u oblasti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom nije uspostavljen efikasan sistem koji bi rezultirao povećanom zaposlenošću lica sa invaliditetom. Poslodavci iz јавног сектора, uključujući i sva јавна preduzeća, nisu činili dovoljno na izvršavanju zakonske obaveze u zapošljavanju lica sa invaliditetom ni u uspostavljanju potrebnih evidencija u tu svrhu. U upravljanju raspoloživim sredstvima podsticanja zapošljavanja lica sa invaliditetom nije ostvarena adekvatna struktura oblika podsticanja koja bi osigurala povećanje zaposlenosti lica sa invaliditetom i porast kvote iznad zakonom definisanog minimuma. Revizijom je utvrđeno da kapaciteti Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida nisu usmjereni na aktivnosti povećanja zaposlenosti lica s invaliditetom, posebno u јавном sektoru, nego najvećim dijelom na održanje postojećeg, nedovoljno visokog, nivoa zaposlenosti u privatnom sektoru. U nadzoru i izvještavanju o rezultatima zapošljavanja lica sa invaliditetom institucije sistema nisu osigurale potrebnu efikasnost kroz koordinaciju, preispitivanje postojećih i kreiranje novih mjera i rješenja.

Ovim naknadnim pregledom provođenja preporuka datih u Izvještaju revizije učinka „Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom“ se ispituje kako su nadležne institucije reagovalе na Izvještaj revizije učinka, da li su doneseni akcioni planovi, da li je postupano po akcionim planovima i ispitivanje provedenih mjera i aktivnosti na provođenju preporuka. Ukupno su date tri preporuke, kako je prikazano u Tabeli.

Tabela 1. Preporuke iz Izvještaja revizije učinka „Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom“

Red.br.	Institucije	Broj preporuka
1	Vlada Republike Srpske i Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite	1
2	Fonda za zapošljavanje i profesionalnu rehabilitaciju invalida	1
3	Poslodavci јавног сектора	1
UKUPNO		3

Naknadni pregled podrazumijeva ispitivanje mjera i aktivnosti na provođenju preporuka koje su po osnovu Izvještaja revizije učinka preduzete od strane institucija koje su bile obuhvaćene revizijom i kojima su upućene preporuke.

Ispitivanja preduzimanih mjera i aktivnosti na provođenju preporuka revizije su vršena u Ministarstvu rada i boračko-invalidske zaštite, Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida i kod poslodavaca јавног сектора (Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Fond penzijsko-invalidskog osiguranja Republike Srpske, Poreska uprava Republike Srpske, Grad Bijeljina, Grad Derвента, Opština Brod, Opština Kozarska Dubica, ZP „Elektrokrajina“ a.d. Banja Luka, A.D. „Vodovod i kanalizacija“ Bijeljina).

Naknadnim pregledom je obuhvaćen period od objavljivanja Izvještaja revizije učinka 2019. godine do kraja 2023. godine.

U vršenju naknadnog pregleda kao izvori podataka i informacija korišćeni su:

- regulatorni okvir важећи у посматраном периоду;
- strateški документи у области професионалне рехабилитације и запошљавања лица са инвалидитетом;
- програми рада, извјештаји и информације у области професионалне рехабилитације и запошљавања лица са инвалидитетом;
- подаци и информације из упитника које су доставиле надлежне институције обухваћених накнадним прегледом;
- подаци и информације добијени путем интервјуа са licima у надлежним институцијима обухваћеним накнадним прегледом;
- интерне и друге анализе, извјештаји и информације о професионалној рехабилитацији и запошљавању лица са инвалидитетом које се односе на посматрани период.

Nakon izvršene analize i vrednovanja prikupljenih podataka i informacija obezbijeđeni su dovoljni, relevantni i pouzdani revizijski dokazi, koji su bili osnova za formiranje nalaza u cilju ocjene nivoa provedenosti pojedinačnih preporuka revizije učinka.

2. PROVOĐENJE PREPORUKA

U svrhu izvještavanja o načinu provođenja preporuka revizije učinka u posmatranom periodu naknadnog pregleda i potrebne ocjene nivoa provedenosti preporuka, mogući statusi preporuka su klasifikovani u pet kategorija:

PREPORUKA JE POTPUNO PROVEDENA	<ul style="list-style-type: none"> - institucije su provele ili u kontinuitetu provode preporuku; - potpuno provođenje preporuke je dokumentovano.
PREPORUKA JE DJELIMIČNO PROVEDENA	<ul style="list-style-type: none"> - institucije su preduzele aktivnosti na provođenju preporuke; - institucije provode aktivnosti, ali preporuka nije u potpunosti provedena; - djelimično provođenje preporuke je dokumentovano.
PROVOĐENJE PREPORUKE U TOKU	<ul style="list-style-type: none"> - institucije preduzimaju aktivnosti na provođenju preporuke; - aktivnosti institucija se ne provode kontinuirano i planiranom dinamikom; - preporuka nije provedena ni u potpunosti, ni djelimično; - aktivnosti u toku dokumentovane.
PREPORUKA NIJE PROVEDENA	<ul style="list-style-type: none"> - institucije nisu preduzele aktivnosti na provođenju preporuke; - preporuka nije provedena ni djelimično, ni u potpunosti; - nije dokumentovano da su se preduzimale mjere na provođenju preporuke.
PREPORUKA NIJE AKTUELNA	<ul style="list-style-type: none"> - institucije nisu preduzimale aktivnosti na provođenju preporuke, u međuvremenu su nastupile okolnosti koje su preporuku učinile neaktuelnom (promjena regulative, nadležnosti, odgovornosti i dr.).

Institucije javnog sektora, koje su bile obuhvaćene revizijom učinka i kojima su upućene preporuke u Izvještaju revizije učinka, bile su u obavezi, u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske, da u roku od 60 dana od dana prijema Izvještaja revizije učinka sačine i dostave GSRJS RS i nadležnom skupštinskom odboru Akcioni plan za provođenje preporuka revizije učinka, a radi praćenja provođenja datih preporuka.

Nakon objave Izvještaja revizije učinka „Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom“ Akcione planove za provođenje preporuka revizije učinka dostavilo je 19 institucija, od 31 institucije koje su bile obuhvaćene revizijom.¹

Nalazi naknadnog pregleda provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom“ u ovom poglavlju se prezentuju u skladu sa strukturom datih preporuka.

¹ Prilog 2. Tabela 1. Tabelarni prikaz institucija iz uzorka koje su dostavile Akcioni plan

Izvještaj o naknadnom pregledu provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka RU 001-18
"Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom"

2.1. Preporuka za Vladu Republike Srpske i Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite

Preporuka

Preporučuje se Vladi Republike Srpske i Ministarstvu rada i boračko-invalidske zaštite da preispitaju adekvatnost regulatornog okvira i sistema praćenja i izvještavanja za oblast profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom te da ponude nove modele u cilju podizanja stepena efikasnosti.

Status preporuke: Provođenje u toku

Образложење статуса: U svrhu provođenja preporuke MRBIZ je imenovalo Radnu grupu za izradu nacrtа Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida. U okviru aktivnosti Radne grupe održano je i nekoliko okruglih stolova na kojima su učestvovalе sve zainteresovane strane, uključujući predstavnike institucija javnog sektora i удруženja lica sa invaliditetom, a u cilju iznalaženja najboljih mogućih rješenja koja bi doprinijela poboljšanju stanja u ovoj oblasti.

Radna grupa je početkom 2020. godine izradila dokument Prednacrtа Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida. Ovim dokumentom bile su predviđene izmjene važeće regulative, na način da se obezbijedi uravnoteženiji i održiviji finansijski sistem podrške zapošljavanju LSI, kao i bolje i potpunije evidencije. Izmjene i dopune Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida bile su uključene u Program rada NSRS za 2020, 2021 i 2022. godinu. Aktivnosti u vezi sa izmjenama su zaustavljene, prema navodima odgovornih lica u MRBIZ, zbog vanredne situacije uzrokovane pandemijom. Tokom 2023. godine izrađena je Analiza efikasnosti primjene Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida uvažavajući trenutno stanje, stavove predstavnika relevantnih institucija, organizacija LSI, poslodavaca i sindikata. U narednom periodu ova analiza bi trebala da posluži kao osnova za izmjene i dopune Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida.

U periodu nakon provođenja revizije učinka MRBIZ je provelo niz aktivnosti u cilju poboljšanja u sistemu, u pogledu evidencija i izvještavanja, kao i u pogledu pojednostavljenja i boljeg uređenja načina ostvarivanja prava korisnika. Tokom 2022. godine MRBIZ je izardilo i uputilo Fondu nove obrasce za izvještavanje, kojima je predviđeno detaljnije izvještavanje o broju korisnika, povratu doprinosa, učešću pojedinih komponenata u ukupnoj podršci zapošljavanju LSI, kao i regionalno praćenje broja korisnika po gradovima i opštinama. Na ovaj način je sistem izvještavanja unaprijeđen, ali još uvijek nije na nivou koji bi omogućio sve bitne informacije u vezi sa podrškom zapošljavanju.

Iako Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida u proteklom periodu nije mijenjan u skladu sa preporukama revizije učinka i analizama MRBIZ i socijalnih partnera, MRBIZ je tokom 2022. i 2023. godine u skladu sa resornom nadležnošću provodilo aktivnosti u saradnji sa Fondom. MRBIZ je kroz konsultacije i davanje mišljenja na akta Fonda imalo učešće u donošenju Pravilnika o dodjeli sredstava za finansiranje programa održivosti zaposlenosti invalida, Pravilnika o ostvarivanju prava na povrat doprinosa, Odluke o načinu ostvarivanja prava na novčani stimulans i Odluke o ostvarivanju prava invalida na ekonomsku podršku. Navedenim aktima preciznije je uređen način ostvarivanja prava i pojednostavljene su procedure za podnošenje zahtjeva. Primjenom navedenih akata došlo je do trenda povećanja broja novih korisnika podsticaja Fonda.

2.2. Preporuka za Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida

Preporuka

U skladu sa postojećim zakonskim nadležnostima, potrebno je da Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida prerasporedi vlastite kapacitete fokusirajući se na provođenje jasnih politika i ciljeva povećanja zaposlenosti lica sa invaliditetom efikasno koristeći raspoložive finansijske resurse.

Status preporuke: Djelimično provedena

Obrazloženje statusa: U periodu nakon objavljivanja izvještaja Fond je preduzeo određene aktivnosti u cilju provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka i poboljšanja stanja u oblasti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja LSI. U 2023. godini je izvršena nabavka softvera i stavljanje u funkciju dvije baze podataka koje se odnose na pregled zaposlenih LSI i plasiranih novčanih sredstava za podsticanje zapošljavanja LSI u skladu sa definisanim programima. Navedene baze podataka, uz nove obrasce izvještavanja koje je izradilo MRBIZ, stvorili su bolju osnovu za praćenje, izvještavanje i evaluaciju programa podrške zapošljavanju LSI. Međutim, iako je sistem izvještavanja poboljšán u odnosu na period koji je ubuhvaćen Izvještajem revizije učinka, još uvijek postoji potreba da se on proširi u skladu sa preporukom, kako bi se ostvarili preduslovi za potpunu evaluaciju provedenih programa i omogućila osnova za analize uspjehnosti.

Fond je od 2023. godine preduzeo i niz aktivnosti u cilju proaktivne komunikacije sa poslodavcima, kako iz javnog tako i iz privatnog sektora. Komunikacija Fonda sa poslodavcima je išla u pravcu informisanja poslodavaca o zakonskoj obavezi izvještavanja o broju i strukturi zaposlenih LSI, kao i obavezi uplaćivanja posebnog doprinosa u slučaju da nije dostignuta propisana kvota zaposlenih LSI u odnosu na ukupan broj zaposlenih lica kod poslodavca. Na ovaj način Fond je postigao značajno bolje rezultate u odnosu na prethodni period u pogledu naplate posebnog doprinosa i izvještavanja poslodavaca o broju i strukturi zaposlenih LSI. Povećanjem obuhvata poslodavaca koji su obavezni da uplaćuju poseban doprinos za zapošljavanje LSI Fond je osigurao finansijsku stabilnost i došao u poziciju da je u mogućnosti da uvodi nove i učini stimulatnijim postojeće mjere podrške zapošljavanju LSI. U prilog ovome govori i pregled plasiranih sredstava po svim programima podrške zapošljavanju LSI, koji u poslednjih nekoliko godina ima stalni trend rasta².

Donošenjem internih akata koji se tiču programa podrške zapošljavanju LSI, Fond je pojednostavio i ubrzao proces dodjele novčanih sredstava za zapošljavanje LSI. Povećanje iznosa novčanih sredstava podrške, povezivanjem iznosa novčane podrške sa stepenom invalidnosti i smanjenjem obima dokumentacije potrebne za prijavu za podsticaj rezultiralo je povećanjem trenda zapošljavanja LSI od 2022. godine.

Fond je putem izvještaja i informacija prema MRBIZ, ali i kroz direktnu komunikaciju sa nadležnim institucijama, ukazivao na činjenicu da je situacija u pogledu saradnje, komunikacije i informisanja poslodavaca poboljšana u odnosu na raniji period, ali da nije na potrebnom nivou za efikasan rad u cilju unapređenja zapošljavanja LSI. Pored navedenog, Fond je aktivno učestvovao u projektu analize postojećeg Zakona i izradi nacрта novog Zakona.

Što se tiče analiza strukture nezaposlenih LSI, Fond se oslanjao na analize Zavoda, koje su ograničene upotrebne vrijednosti u pogledu analize strukture nezaposlenih LSI. I pored nedostataka navedenih analiza Fond je, u saradnji sa MRBIZ, identifikovao problem kvalifikacione strukture nezaposlenih LSI kao značajnu poteškoću u zapošljavanju LSI.

² Prilog 3. Grafikon 1, Grafikon 2. i Grafikon 3.

Stoga su započete aktivnosti u cilju obezbjeđenja kvalitetne ponude obuka za nezaposlena LSI, u skladu sa potrebama tržišta rada i poslodavaca.

2.3. Preporuka za poslodavce javnog sektora

Preporuka

Potrebno je da poslodavci javnog sektora preduzmu neophodne aktivnosti na podizanju postojeće niske kvote zaposlenosti lica sa invaliditetom, dokazujući osjetljivost, društvenu odgovornost i poštovanje minimalnog nivoa zakonske obaveze.

Status preporuke: Provođenje u toku

Obrazloženje statusa: U periodu nakon objavljivanja Izvještaja revizije učinka ukupan broj zaposlenih u institucijama iz uzorka je stagnirao i na kraju 2023. godine je nešto manji nego na kraju 2018. godine. Međutim, broj zaposlenih LSI u institucijama obuhvaćenih Naknadnim pregledom je smanjen i na kraju 2023. godine iznosi nešto više od jedne trećine broja zaposlenih LSI na kraju 2018. godine³. U posmatranom periodu devet od 11 institucija je smanjilo broj zaposlenih LSI dok je u dvije institucije broj LSI povećan, što je bilo nedovoljno da bi se zaustavio trend smanjenja broja zaposlenih LSI.

Kako u periodu nakon objavljivanja Izvještaja revizije učinka nije došlo do planiranih izmjena i dopuna Zakona, poslodavci iz javnog sektora trebali su da dostignu zakonski propisanu kvotu zaposlenih LSI u uslovima nepovoljnog broja i strukture nezaposlenih LSI koja traže zaposlenje. Prema podacima Zavoda, na kraju 2023. godine posao je tražilo nešto manje od 1.300 LSI, od kojih je manje od 5% sa završenom višom ili visokom školskom spremom. Uzimajući u obzir da su poslovi u javnom sektoru uglavnom administrativnog karaktera, a da je velika većina nezaposlenih LSI koji traže zaposlenje bez potrebnih uslova traženih na konkursima u javnom sektoru, zapošljavanje LSI ostvaruje se sa određenim poteškoćama.

Uvažavajući objektivne okolnosti koje su predstavljale prepreku za značajnije zapošljavanje LSI kod poslodavaca u javnom sektoru, od kojih je najznačajnija nedovoljna ponuda stručnih profila nezaposlenih LSI koja bi omogućila da se u većoj mjeri prijavljuju na konkurse za zapošljavanje u javnom sektoru, podaci prikupljeni tokom ovog Naknadnog pregleda pokazuju da poslodavci javnog sektora iz uzorka nisu preduzimali značajnije aktivnosti na provođenju preporuke. Provođenje preporuke od strane poslodavaca iz javnog sektora karakteriše heterogenost preduzetih mjera i provedenih aktivnosti. Tri poslodavca iz javnog sektora iz uzorka su preporuku djelimično provela, pet ih je u statusu provođenje u toku, dok tri poslodavca nisu preduzimali mjere i aktivnosti na provođenju preporuke⁴.

Iako je Izvještaj revizije učinka jasno pokazao u kojoj mjeri se sa uplatom doprinosa umjesto zapošljavanjem postiže niža ukupna efikasnost zapošljavanja i da uplata doprinosa ne može biti jednaka ispunjenju zakonske kvote zaposlenosti LSI, gotovo svi poslodavci iz uzorka još uvijek smatraju da su uplatom posebnog doprinosa ispunili sve svoje zakonske obaveze. Jedan od poslodavaca iz uzorka je razmatrao uspostavljanje evidencija o radnim mjestima i poslovima na koje je moguće zaposliti LSI, dok je još jedan poslodavac odredio ova radna mjesta u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta koji je u međuvremenu stavljen van snage. Donošenjem novog pravilnika ovaj poslodavac nije predvidio radna mjesta na koja je moguće zaposliti LSI. Rezultat ovakvog pristupa je da je samo jedan poslodavac iz uzorka dostigao kvotu zaposlenosti LSI propisanu Zakonom, odnosno imao je zaposleno jedno LSI na svakih 16 zaposlenih.

³ Prilog 4. Tabela 2. Ukupno zaposleni i zaposlena lica sa invaliditetom

⁴ Prilog 5. Tabela 3. Pregled statusa provedenosti preporuka institucija, ustanova i preduzeća javnog sektora kao poslodavaca

Oko polovine poslodavaca iz uzorka dostavljalo je Zavodu prijave potrebe za zapošljavanjem radnika, ali ni oni koji su dostavljali uglavnom nisu označavali da je na navedena radna mjesta moguće zaposliti LSI. Prema informacijama koje je revizija prikupila od poslodavaca tokom ovog naknadnog pregleda, i kada su navodili da je moguće zaposliti LSI nije bilo povratnih informacija od Zavoda za zapošljavanje u smislu informisanosti LSI o iskazanim potrebama ili ponudom nezaposlenih LSI koji zadovoljavaju uslove za navedena radna mjesta.

Prema evidenciji Fonda, svi poslodavci iz javnog sektora iz uzorka su do 2023. godine počeli da obračunavaju i uplaćuju poseban doprinos za zapošljavanje LSI, ali poslodavci iz uzorka još uvijek nisu uspostavili zakonsku obavezu dostavljanja obrazaca o evidencijama zaposlenih LSI. U 2019. godini je propisane obrasce dostavljalo manje od jedne trećine poslodavaca iz uzorka, dok je u 2023. to činilo 40% poslodavaca obuhvaćenih Naknadnim pregledom. Poslodavci koji su dostavljali propisane obrasce Fondu često su to činili bez dostavljanja prateće dokumentacije o vrsti i stepenu invalidnosti zaposlenih LSI. Na taj način su uskratili Fond za bitne informacije potrebne radi objektivnog izvještavanja o broju i strukturi zaposlenih LSI.

3. ZAKLJUČAK

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске је провела накнадни pregled provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje lica sa invaliditetom“. Nalazi provedenog naknadnog pregleda pokazuju da su Ministarstvo rada i boračko invalidske zaštite, Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida i poslodavci iz јавног сектора preduzimali određene mjere i aktivnosti na provođenju preporuka iz Izvještaja revizije učinka. Dosadašnjim aktivnostima postignuti su određeni rezultati, naročito u pogledu obezbjeđenja finansiranja aktivnosti Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida, ali su izostale značajnije aktivnosti u cilju dostizanja propisane kvote zaposlenosti lica sa invaliditetom.

Na osnovu informacija o aktivnostima i pokazatelja o ostvarenim rezultatima, revizija se u razumnoj mjeri uvjerala da je od tri date preporuke jedna djelimično provedena, a za dvije je provođenje u toku.

U cilju efikasnog okončanja preostalog dijela aktivnosti na provođenju preporuka, revizija preporučuje da se intenziviraju aktivnosti na planiranim izmjenama regulative u oblasti profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom, u skladu sa rezultatima provedenih analiza i usaglašavanja sa svim zainteresovanim stranama. Takođe, neophodno je da poslodavci u јавном sektoru intenziviraju aktivnosti u pogledu ispunjavanja zakonskih obaveza izvještavanja o zaposlenim licima sa invaliditetom, kao i aktivnosti na podizanju postojeće niske kvote zaposlenosti lica sa invaliditetom, dokazujući osjetljivost, društvenu odgovornost i poštovanje utvrđene zakonske obaveze.

Revizorski tim

Bojan Dragišić, vođa revizorskog tima, s.r.

Vladimir Kremenović, član tima, s.r.

Zoran Pajčin, član tima, s.r.

PRILOZI

Prilog broj 1

Lista referenci – popis akata

1. Ustav Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, 21/92,28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/03, 98/03).
2. Strategija unapređenja društvenog položaja lica sa invaliditetom u Republici Srpskoj 2017-2026; Odluka NS RS o usvajanju Strategije unapređenja društvenog položaja lica sa invaliditetom u Republici Srpskoj 2017-2026, 27.04.2017. godine.
3. Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida (Službeni glasnik Republike Srpske 37/12).
4. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida (Službeni glasnik Republike Srpske 82/15).
5. Prednacrt Zakona o Izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida, jun 2020. godine
6. Pravilnik o radnim mjestima i poslovima za prioritarno zašošljavanje invalida (Službeni glasnik Republike Srpske 61/12).
7. Pravilnik o uslovima u pogledu prostora, opreme i stručnosti radnika koje mora ispunjavati ustanova za profesionalnu rehabilitaciju (Službeni glasnik Republike Srpske 61/12).
8. Pravilnik o evidenciji zaposlenih invalida (Službeni glasnik Republike Srpske 61/12).
9. Pravilnik o dodjeli sredstava za finansiranje programa održivosti zaposlenosti invalida, Upravni odbor Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida jul 2022. godine.
10. Pravilnik o ostvarivanju prava na povrat doprinosa, Upravni odbor Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida 07.03.2023. godine.
11. Odluka o načinu ostvarivanja prava na novčani stimulans, Upravni odbor Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida 07.03.2023. godine.
12. Odluka o načinu ostvarivanja prava invalida na ekonomsku podršku, Upravni odbor Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida 24.04.2023. godine.
13. Odluka o visini novčanog stimulansa za zapošljavanje i samozapošljavanje osoba sa invaliditetom u 2024. godini, Upravni odbor Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida 23.11.2023. godine.
14. Analiza efikasnosti implementacije Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida, izrađena u okviru Projekta "Moj posao" koji je sprovodio "People in Need" u saradnji sa partnerskim organizacijama i uz podršku Razvojne agencije Češke Republike.
15. Memorandum o zajedničkim politikama Vlade Republike Srpske i Unije udruženja poslodavaca Republike Srpske za period 2018 - 2020. godine, 10.12.2017. godine.

Prilog broj 2

Prikaz institucija koje su dostavile Akcioni plan

Tabela 1.

RB	Obveznik dostave AP - Subjekt revizije	Dostavljen AP
1	Vlada Republike Srpske	
2	Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite	DA
3	Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite	
4	Ministarstvo unutrašnjih poslova	DA
5	Ministarstvo uprave i lokalne samouprave	
6	Poreska uprava	DA
7	Republička uprava za geodetsko-imovinske poslove	DA
8	Republička uprava za inspekcijske poslove	DA
9	Fond zdravstvenog osiguranja	DA
10	UKC RS	
11	Grad Banja Luka	DA
12	Vodovod Banja luka	DA
13	MH ERS ZP Elektrokrajina Banja Luka	DA
14	Zavod za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju "Dr Miroslav Zotović"	DA
15	Fond PIO	DA
16	Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida	DA
17	Grad Prijedor	
18	Grad Doboj	DA
19	Grad Bijeljina	
20	Grad Trebinje	
21	Opština Mrkonjić Grad	DA
22	Grad Derвента	DA
23	Opština Kozarska Dubica	
24	Opština Nevesinje	
25	Grad Prnjavor	DA
26	Opština Ugljevik	
27	Opština Pale	DA
28	Opština Brod	DA
29	Vodovod Prijedor	
30	AD "Vodovod i kanalizacija" Bijeljina	DA
31	MH ERS ZP Elektro-Hercegovina	

Izvor: Registar preporuka revizije učinka Glavne službe za reviziju javnog sektora Republike Srpske

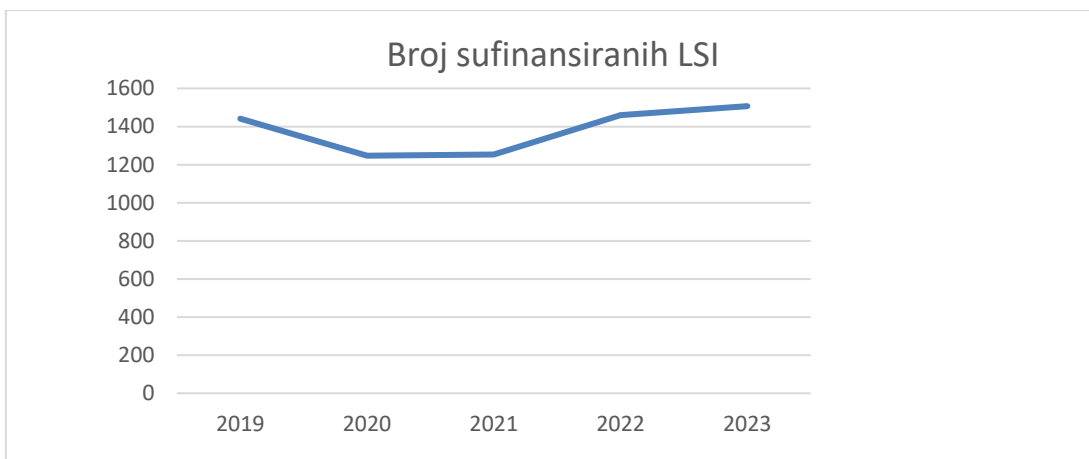
Prilog broj 3

Grafikon 1. Ukupan iznos sredstava za podršku zapošljavanja LSI



Izvor: Podaci i dokumentacija Fonda

Grafikon 2. Broj finansiranih/sufinansiranih LSI



Izvor: Podaci i dokumentacija Fonda

Grafikon 3. Iznos sredstava za podršku po LSI u KM



Izvor: Podaci i dokumentacija Fonda

Prilog broj 4

Tabela 2. Ukupno zaposleni i zaposlena lica sa invaliditetom - uzorak

Poslodavac	Ukupno zaposlenih 2018.	Ukupno zaposlenih 2023.	Ukupno zaposlenih LSI 2018.	Ukupno zaposlenih LSI 2023.
MRBIZ	96	98	5	3
MUP	7014	7264	514	156
PU	863	834	0	20
F PIO	575	544	16	12
Fond	11	13	0	1
GU Bijeljina	409	517	10	9
GU Derventa	101	107	3	2
OU K.Dubica	111	130	9	7
OU Brod	99	106	4	2
AD „Vodovod i kanalizacija“ Bijeljina	263	234	18	7
MH ERS ZP „Elektrokrajina“ a.d. Banja Luka	1920	1331	182	60
Ukupno	11462	11178	761	279

Izvor: Podaci i dokumentacija institucija – poslodavaca javnog sektora

Prilog broj 5

Tabela 3. Pregled statusa provedenosti preporuka institucija, ustanova i preduzeća javnog sektora kao poslodavaca

Poslodavac	Status preporuke			
	Potpuno provedena	Djelimično provedena	Provođenje u toku	Nije provedena
MRBIZ				✓
MUP				✓
PU		✓		
F PIO		✓		
FOND		✓		
GU Bijeljina			✓	
GU Derventa			✓	
OU K.Dubica			✓	
OU Brod			✓	
AD „Vodovod i kanalizacija“ Bijeljina				✓
MH ERS ZP „Elektrokrajina“ a.d. Banja Luka			✓	

Izvor: Podaci i dokumentacija institucija - poslodavaca javnog sektora